

2020

Joyce Roodnat

Het waagstuk behoeft wijsheid

Eigenlijk ga ik elke winter naar het Wereldkerstcircuit in Carré in Amsterdam. Circus is een tak van kunst die me lief is. IJle schoonheid, vaak weet je letterlijk niet wat je ziet. En omdat wilde dieren niet meer mogen, kan het de laatste jaren zonder domper van nerveuze leeuwen en olifanten met trieste oogjes.

Maar deze december lukte het niet. Ik sloeg over.

Tot eind vorige week had ik daar de smoor over in. En toen niet meer. Er was een duo trapezeartisten uit de nok gevallen. De helft van die Sky Angels hing aan zijn tanden en een van die tanden brak af. Ik stel me de bons voor en gruw.

Ik wil niet het risico lopen mensen hun nek te zien breken. Nee, ook niet als ze wonder boven wonder overleven. Want dat is geluk, en ook in het theater gaat het om wijsheid.

De wijsheid van het waagstuk is de essentie van het theater. De artiest brengt met een halsbrekende toer het publiek in de waan dat er echt gevaar dreigt, maar dat is schijn. Hij praktiseert illusionisme - daar denk je dat je een vrouw doorgezaagd ziet worden. Er vloeit geen druppel bloed, dus ergens weet je dat het niet waar is. En toch geloof je het. Datzelfde gebeurt op het podium en in de piste. En om de inzet te verhogen gaat het mis. Zogenaamd dan, en daar trappen we met zijn allen gretig in. Als de act vervolgens wél slaagt, vinden we hem nóg beter.

Heel soms breekt de werkelijkheid in en gaat het echt mis. Wilfried de Jong brak botten bij een val van vijf meter bij een act van *Waardenburg en De Jong*. Jos van Wees van *Hendrick-Jan de Stuntman* raakte stevig gewond doordat een veiligheidskabel haperde en hij van vier meter hoogte neerstortte.

Dat waren drama's, ook voor het publiek. De bedoeling van het theater is dat je verbaasd staat over wat iemand kan. Gebeurt er een ongeluk dan brengt de act niet alleen de artiest in gevaar maar ook het publiek, dat plotseling moet leven met de herinnering aan een rampzalig moment.

Circus is hard klinkt het, sinds de Sky Angels vielen. Veiligheidsmaatregelen? „Dat willen ze zelf niet.” Alsof ze kozen voor hun val en alsof circus per definitie gedijt op levensgevaar. Zou het publiek daarop uit zijn? Natuurlijk niet. En wie dat wel is, kan maar beter even naar de dokter, die heeft een probleem met zijn medemenselijkheid.

(Maar hoezo lukte het niet om naar het circus te gaan? Je had vakantie! Nou, eerlijk gezegd kon ik me niet losmaken van *The Mandalorian*. Een nieuwe serie uit de *Star Wars*-saga. Met een gehelmde held die praat als Clint Eastwood en met de Jedi-wijsgeer Yoda als baby. Voor mij geen vallende engelen. Ik vierde Kerst met het kindeke Yoda.)

De Sky Angels.
FOTO ERIC GAILLARD / ANP

500

Rafaël 500 jaar

Op 5 maart opent in het Quirinaalpaleis in Rome een grote expositie over de Italiaanse meester van de renaissance-schilderkunst Rafaël (t/m 14 juni), die 500 jaar geleden overleed op 37-jarige leeftijd. Uit heel Italië zijn bruiklenen van onder meer beroemde madonnaportretten van hem te zien. Ook in Duitsland (zoals in Berlijn en München) en in Groot-Brittannië worden in het Rafaëljaar expositie aan hem gewijd. The National Gallery in Washington eert hem met een speciale expositie. In Nederland organiseert de Vrije Universiteit in Amsterdam een 5-delige cursus over hem, Rafaël: 500 jaar na zijn dood.

Rafaëls schilderij van
Madonna met de stoel,
uit 1514

Beethovenjaar! Rafaëljaar! En nog veel meer

Cultureel wordt 2020 het Beethovenjaar. Wereldwijd, ook in Nederland, wordt met concerten en meer gevierd dat de Duitse componist 250 jaar geleden werd geboren. Maar 2020 is ook het Rafaëljaar. De Italiaanse renaissance-schilder, die maar 37 jaar werd en toch een indrukwekkend oeuvre met onder meer prachtige portretten en madonna's naliet, stierf 500 jaar geleden. In Nederland, waar het Rembrandtjaar 2019 wordt voortgezet met Gouden-Eeuwachtige cultuurmarketing, doen we er weinig aan, maar in Italië en elders wordt Rafaël extra in het zonnetje gezet.

Er worden meer culturele feestjes gevierd dit jaar. Zoals het Mahler Feest in het Concertgebouw, waar dat 100 jaar geleden voor het eerst gevierd wordt. Met buitenlandse orkesten en het Concertgebouworkest wil Amsterdam opnieuw Mahlerstad worden.

Leuk, al die feestelijke culturele evenementen. Hiernaast een paar van die hoogtepunten van 'kalendercultuur' die dit jaar markeren.

Maar er zijn meer hoogtepunten te verwachten dit eerste half jaar, vinden wij bij de cultuurredactie. We presenteren daarom zeven van die verwachte culturele hoogtepunten in dit speciale nummer van het *Cultureel Supplement*. Die zijn ruim ver-

spreid over de verschillende kunstdisciplines en genres.

Zo interviewden we Stormzy, de belangrijkste rapper uit Groot-Brittannië van dit moment. Hij heeft net een nieuw album uit, en treedt in februari in Nederland op. Hij vertelt ons in het interview over zijn muziek en de maatschappelijke opdracht die hij voelt als zwarte man in overwegend wit Groot-Brittannië.

We staan stil bij de nieuwe James Bond-film die in april verwacht wordt, en het feit dat 60 jaar geleden de Nederlandse rock-'n-roll echt begon met Peter Koelewijns hit *Kom van dat dak af!*

De komst van de musical *Tina Turner*, met de Groningse Nyassa Alberta in de hoofdrol, lijkt ons ook een hoogtepunt voor komend half jaar. Ook zij komt aan het woord dit nummer. Op beeldendkunstgebied is er een opmerkelijke tentoonstelling op komst in het Mauritshuis, van de Britse 18de-eeuwse paardenschilder George Stubbs. De directrice van het Mauritshuis, Emily Gordonker, stapt dit jaar over naar het Van Gogh Museum, en zij staat in een vraaggesprek stil bij een nieuw en lastig cultureel probleem in Nederland: de enorme toeloop van publiek bij musea in ons land.

Het culturele aanbod is dit jaar weer erg rijk - er is meer dan we in de zeven hoogtepunten in dit nummer kunnen belichten. Vandaar dat we

een uitgebreide keuze uit het cultuuraanbod in de halfjaaragenda opnemen in dit nummer (en die op nrc.nl/cultuur nog uitgebreider is).

Daarnaast zijn er jonge kunstenaars die we zeer de moeite waard vinden. We presenteren daarom met korte interviews en fotoportretten van Andreas Terlaak negen aanstormende talenten: jonge kunstenaars om dit jaar in de gaten te houden.

En dan nog is er dit jaar veel meer te verwachten op cultureel gebied. Vandaar dat we het niet bij deze vooruitblik willen laten. Op verschillende culturele hoogtepunten rond gevestigde namen zullen we later uitgebreider terugkomen. Zoals de viering van 250 jaar Beethoven in Nederland en het Mahler Feest in Amsterdam.

En naast de negen talenten in dit nummer zijn er vele tientallen nieuwe, jonge en diverse kunstenaars die een publiek zoeken in Nederland en internationaal. Ook deze veelbelovende 101 Nederlandse en Vlaamse kunsttalenten willen we later dit jaar een podium bieden in *NRC*. Zodat we u als lezer een representatieve blik kunnen bieden op de rijkdom van het culturele leven in Nederland in 2020.

Paul Steenhuis
Chef cultuurredactie NRC